

Brüssel, 13. juuni 2016
(OR. en)

9229/16

ECOFIN 469
UEM 215
SOC 333
EMPL 229
COMPET 303
ENV 348
EDUC 204
RECH 195
ENER 211
JAI 459

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9143/16 ECOFIN 434 UEM 184 SOC 298 EMPL 194 COMPET 271 ENV 315 EDUC 171 RECH 163 ENER 176 JAI 421 - COM(2016) 346 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Soome 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2016) 346 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Soome 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Soome 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 26. novembril 2015 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 17.–18. märtsil 2016 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Komisjon võttis 26. novembril 2015 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Soomet ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta. Euroopa Ülemkogu kiitis 18.–19. veebruaril 2016 kõnealuse soovitusel heaks ja nõukogu võttis selle 8. märtsil 2016 vastu³. Kuna Soome rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Soome tagama kõnealuse soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.
- (2) 2016. aasta aruanne Soome kohta avaldati 26. veebruaril 2016. Selles hinnati Soome edusamme nõukogu poolt 14. juulil 2015 vastu võetud riigipõhiste soovitusel täitmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide poole liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi. Põhjaliku analüüsi tulemused esitas komisjon 8. märtsil 2016. Komisjon on oma analüüsi põhjal järeldanud, et Soomes esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige on oluline tegeleda kulude konkurentsivõime vähenemisega, mis on mitme aasta jooksul süvenenud ja tuleneb peamiselt sellest, et palkade kasv on pikemat aega ületanud tootlikkuse kasvu, põhjustades jooksevkonto positsiooni järsu halvenemise aastatel 2008–2012. Analüüs tõi esile ka märkimisväärsed keskpika perioodi ja pikaajalised riskid juba niigi pingelise riikliku rahanduse jätkusuutlikkusele.

³ ELT C 96, 11.3.2016, lk 1.

- (3) Soome esitas nii oma 2016. aasta riikliku reformikava kui ka 2016. aasta stabiilsusprogrammi 14. aprillil 2016. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁴ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (5) 2016. aasta stabiilsusprogramm osutab sellele, et pagulaste erakorralisel sissevoolul on märkimisväärne mõju eelarvele, ning programmis esitatakse piisavad tõendid täiendavate eelarvekulude ulatuse ja olemuse kohta. Komisjoni arvamuse kohaselt ulatus abikõlblike täiendavate kulude summa 2015. aastal 0,05 %-ni SKPst ning praeguse prognoosi kohaselt ulatub see 2016. aastal 0,2 %-ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad arvestada selle lisakuluga, sest pagulaste sissevool on ebatavaline sündmus, selle mõju Soome riigi rahandusele on märkimisväärne ning keskpika perioodi eelarve-eesmärgist ajutise kõrvalekaldumise lubamine ei seaks ohtu riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Seepärast on nõutavat kohandust keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas 2015. aastaks vähendatud, et neid kulusid arvesse võtta. Lõplik hinnang 2016. aasta kohta, sealhulgas abikõlblike summade kohta, koostatakse 2017. aasta kevadel, lähtudes Soome ametiasutuste esitatud vaatlusandmetest.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (6) Soome suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 18. mail 2016 esitas komisjon ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 alusel aruande, kuna Soome valitsemissektori võlg ületas 2015. aastal kontrollväärtuse 60 % SKPst. Analüüsi põhjal järeldati, et võlakriteerium tuleks lugeda täidetuks. 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas 2016. aastal parandada valitsemissektori nominaalset eelarvepositsiooni – 2,5 %-ni SKPst ja jõuda 2020. aastaks –1,3 %-ni SKPst. Valitsusel on kavas saavutada keskpika perioodi eelarve-eesmärk – struktuurne eelarvepuudujääk 0,5 % SKPst – aastaks 2019. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse saavutama 2019. aastal kõrgeima taseme 67,4 % juures ja langema 2020. aastal 67,2 %-ni. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Meetmeid, mida on vaja, et saavutada 2019. aastaks keskpika perioodi eelarve-eesmärk, ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt valitseb oht kalduda soovitatud kohandusest 2016. aastal mõnevõrra kõrvale. 2016. aasta kohta tehtud järelendus ei muutuks ka juhul, kui hinnangus ei võetaks arvesse pagulaste erakorralise sissevoolu mõju eelarvele. Kui poliitikat ei muudeta, on 2017. aastal oht kalduda soovitatud kohandusest märkimisväärselt kõrvale. Võla suhe SKPsse jätkab prognoosi kohaselt kasvu, jõudes 2017. aastal 66,9 %-ni. Stabiilsusprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes on nõukogu arvamisel, et on olemas risk, et Soome ei täida stabiilsuse ja kasvu pakti nõudeid. Seepärast tuleb tal nõuete täitmiseks võtta 2016. ja 2017. aastal täiendavaid meetmeid.

- (7) Rahvastiku vananemise ja tööjõu vähenemise tõttu kasvavad kulutused pensionidele, tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele 2013. aasta 23,1 %-lt SKPst 2030. aastaks 26,9 %-le SKPst. Jaanuaris 2016 viidi Soomes ellu pensionireform, mis seob alates 2027. aastast seadusjärgse pensioniea oodatava elueaga. Kohalike omavalitsuste osutatavad sotsiaal- ja tervishoiuteenused moodustavad 10 % SKPst. Kui süsteemi ei reformita, kasvavad need kulutused prognoosi kohaselt nominaalväärtuses 2,4 % aastas ja nende osakaal SKPs suureneb. Kokkuleppele on jõutud kaugeleulatava haldusreformi põhijoontes ning tervishoiu- ja sotsiaalteenuste ümberstruktureerimises. Üks reformi põhieesmärke on vähendada kulude parema ohjeldamise kaudu pikas perspektiivis mahajäämust jätkusuutlikkuses 3 miljardi euro võrra. See saavutatakse teenuste lõimimise, suuremate teenusekorraldajate ja digiteerimise kaudu. Kõik üksikasjad tuleb veel välja töötada ja välja tuleb töötada ka muutuste juhtimise kava, enne kui reformi saab kavakohaselt 2019. aastal rakendada hakata. Valitsus on teatanud, et reformi rakendamise meetmed tehakse teatavaks 2016. aasta lõpus. Reformi ulatus ja lühikesed tähtajad tähendavad seda, et rakendamine ei saa olema lihtne. Seepärast on seadusandlike ettepanekute õigeaegne vastuvõtmine oluline.
- (8) Et taastada Soome konkurentsivõime, tuleb tööturu toimimist mitmel viisil parandada. 2013. aasta lõpus kesktasandil sõlmitud palgakokkuleppesaadik on palgade tõus olnud koondarvestuses mõõdukas. Kokkuleppe alusel aeglustus kollektiivlepingutega määratud palgade aastakasv 2013. aasta viimase kvartali 1,3 %-lt 2015. aasta neljandas kvartalis 0,5 %-le. Juunis 2015 otsustasid sotsiaalpartnerid pikendada kokkulepet 2016. aastaks. Töövõimuse kasv ei ole siiski veel taastunud ja seetõttu prognoositakse nominaalse tööjõu ühikukulu suurenemist, kuigi aeglasemalt. Kulude konkurentsivõime taastamiseks on peetud läbirääkimisi. 29. veebruaril 2016 jõudsid sotsiaalpartnerid kokkuleppele konkurentsivõime paktis. Enne kui kokkulepet saab rakendada, tuleb selle põhjal sõlmida sektoripõhised kokkulepped. Konkurentsivõime pakti täiendatakse sotsiaalpartnerite vahel kokku lepitud meetmetega, mis peavad tagama tööturu suurema paindlikkuse ja kehtestama uue palgakasvu mudeli, kus teiste sektorite palgad seotakse väliskonkurentsi tingimustes tegutsevate sektorite omadega. On oluline rakendada tööturumeetmeid nii, et täielikult austatakse sotsiaalpartnerite rolli.

- (9) Kuna tööealine elanikkond on vähenemas, on tähtis suurendada tööjõus osalemise määra. See nõuab järjepidevaid jõupingutusi, et lõimida tööturule eakamad töötajad, noored, pikaajalised töötud ja madala kvalifikatsiooniga töötajad. Tööhõive määr on vähenenud rohkem kui kahe protsendipunkti võrra: kriisieelne haripunkt 2008. aastal oli 70,6 %, kuid 2015. aasta määr oli 68,5 %, samal ajal kui töötus on suurenenud 6,4 %-lt 9,4 %-le. Eakate tööhõive määr on järkjärgult paranenud, kuid endiselt on olemas mõned varajase tööturult lahkumise võimalused, mis seisnevad vanematele töötajatele töötushüvitiste maksmise pikendamises kuni pensionile minekuni (nn töötusetunnel). Kui neid ei vähendata, võib see piirata 2016. aastal jõustunud pensionireformi positiivse mõju. Eelmise pensionireformi raames töötusetunneli kriteeriumides tehtud muudatuste mõju hinnatakse 2019. aastal. Pikaajaline töötus kasvas ajavahemikul 2008–2014 tuntavalt: 1,2 %-lt 1,9 %-le kogu tööjõust, vaatamata sellele, et paljud pikaajalised töötud väljuvad lõpuks tööjõu hulgast. Noorte tööpuudus kasvas 2015. aastaks 22,4 %-ni. Tööturu halb toimimine mõjutab kõige enam madala kvalifikatsiooniga töötajaid. Aktiivsete tööturumeetmete eelarve kärpimine ajal, mil nõudlus selliste meetmete järele kasvab, võib kahjustada eespool nimetatud ühiskonnagruppide võimalusi tööle naasta. Aktiivsuse suurendamise asemel võib keerukas toetuste süsteem oma mitmesuguste hüvitistega tuua kaasa ulatusliku tööturult eemale jäämise ja madala palga lõksu. Arvestades aktiivsete tööturumeetmete eelarve kärpimist, on eriti oluline kaotada niisugused lõksud ja luua positiivsed stiimulid töö vastuvõtmiseks, näiteks parandada võimalusi ühendada töötamine ja toetuste saamine. 2015. aastal Soome saabunud suhteliselt suur arv sisserändajaid ja pagulasi võib aidata leevendada rahvastiku vananemise tagajärgi, aga ainult juhul, kui nad lõimitaks edukalt tööturule ja haridussüsteemi. Tööturul on probleeme oskuste ja vajaduste kokkusobitamisega, mis on osaliselt tingitud majanduse struktuurset muutusest, sest uusi töökohti luuakse teistes geograafilistes piirkondades ja tööstusharudes kui need, kus töökohad kaovad. Vaja on meetmeid, mis suurendavad taskukohaste eluasemete hulka Helsingi piirkonnas, ja tulemuslikku poliitikat, mis aitab inimestel ajakohastada oma oskusi ja leida tööd.

- (10) Ettevõtluskeskkond on Soomes sama hea või parem kui teistes arenenud majandusega riikides. Konkurentsi puudumine, eelkõige siseturule suunatud teenuste valdkonnas, nagu jaemüük ja transporditeenused, mõjutab Soome majanduse üldist konkurentsivõimet. Ettevõtjad on mõnele turule sisenemise ja kasvu takistustena nimetanud liigseid regulatiivseid nõudeid. Need liigsed nõuded tuleb kõrvaldada, et edendada ettevõtlust ja investeringuid. Jaemüügisektoris kehtestatakse planeerimisreformiga paindlikumad nõuded kaupluste suurusele ja asukohale. Avatud sektoris jätkub ümberstruktureerimine ja sektorile tuleks kasuks uute ning eelkõige suure lisandväärtusega turgude, toodete ja teenuste arendamine. Struktuurimuutusi võib hõlbustada poliitika, mis soodustab ettevõtete laienemist, rahvusvahelistumist ja innovatsiooni. Õigusaktide muudatused võeti vastu 2015. aasta sügisel, kuid enamikku neist hakatakse rakendama alles aastatel 2016–2018. Valitsus on teatanud, et konkurentsi suurendamiseks turul tehakse täiendavaid struktuurireforme.
- (11) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Soome majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2016. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Soomele esitatud soovitude alusel võetud meetmeid. Arvesse ei ole võetud üksnes nende asjakohasust Soome eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3.
- (12) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁵ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1.
- (13) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitud kajastuvad allpool esitatud soovitustes 2 ja 3,

⁵ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Soomel võtta 2016. ja 2017. aastal järgmisi meetmeid.

1. Saavutada 2016. aastal eelarve kohandamine keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas mahus vähemalt 0,5 % SKPst ja 2017. aastal 0,6 % SKPst. Kasutada juhuslikke tulusid, et kiirendada valitsemissektori võlasuhte vähendamist. Tagada haldusreformi õigeaegne vastuvõtmine ja rakendamine, et saavutada sotsiaal- ja tervishoiuteenuste parem kulutõhusus.
2. Austades sotsiaalpartnerite rolli, tagada, et palgakujundussüsteem soodustaks kohalikke palgaläbirääkimisi, kõrvaldaks jäikuse ning aitaks nõnda kaasa konkurentsivõime suurendamisele ja toetaks eksporditööstuse kesksemat rolli. Suurendada töö vastuvõtmise stiimuleid ja tagada sihipärased ja piisavad aktiivsed tööturumeetmed, sealhulgas sisserändaja taustaga inimeste jaoks. Võtta meetmeid tööjõu piirkondliku tasakaalustamatuse ning oskuste ja vajaduste kokkusobimatuse vähendamiseks.
3. Jätkata jõupingutusi, et suurendada konkurentsi teenuste sektoris, sealhulgas jaemüügisektoris. Edendada ettevõtlust ja investeeringuid, sealhulgas vähendada regulatiivset ja halduskoormust ning soodustada suure lisandväärtusega tootmise kasvu.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
